

ALT BAŐLİKLER

- Yazılı Kompozisyonda Takip Edilecek Yöntem
  - Anlatım
    - *Anlatım Özellikleri*
    - *Anlatım Biçimleri*

ANLATIM

Kompozisyonda **zihinsel tasarım** ve **plan (düzenleme)**dan sonraki üçüncü aşama **anlatım** aşamasıdır. Bu aşamada daha önceden belirlediğimiz, sınırlarını çizdiğimiz ana fikrini ve yardımcı fikirlerini tespit ettiğimiz ve bunları bir önem sırasına koyduğumuz ve buluşlar yaptığımız bir konuyu, dilin bütün imkân ve güzelliklerini kullanarak, **yazılı veya sözlü** olarak ifade edebiliriz.

ANLATIM

Kompozisyonda **zihinsel tasarım** ve **plan (düzenleme)**dan sonraki üçüncü aşama **anlatım** aşamasıdır. Bu aşamada daha önceden belirlediğimiz, sınırlarını çizdiğimiz ana fikrini ve yardımcı fikirlerini tespit ettiğimiz ve bunları bir önem sırasına koyduğumuz ve bulular vaktimiz bir konuyu dilin bütün imkân ve güzelliklerini kullanarak, y

Şimdi sırasıyla **güzel ve etkili bir anlatımda** olması gereken anlatım özellikleriyle, anlatım sırasında kullanılacak anlatım biçimlerini örnekleriyle görelim.

A- ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Anlatımda (ifade etmede) temel amaç, **ele alınan konunun hedef kitleye (okuyucuya-veya- sözlü anlatımda dinleyiciye) nihai amacına uygun, etkili bir şekilde aktarılabilmesidir.**

Özellikle yazılı anlatımlarda, yazı bir **düşünce yazısı** ise okuyucuyu ele alınan konuda ikna etmek, inandırmak; bir **olay yazısı** ise okuyucuyu olayın bir parçası haline getirebilmek; **duygusal bir yazı** ise yaratılmak istenen ortamı hazırlayıp okuyucuda estetik duygular yaratabilmek temel amaçtır.

Bütün bunları sağlayabilmek için iyi bir anlatımda (özellikle de yazılı anlatımda) şu özelliklerin olması gerekir:

a. Duruluk

- ❖ Bir yazılı anlatımda, anlatılanların kolay anlaşılması yazının **duru** olmasına bağlıdır. Yazıda duruluk, genel anlamda **gereksiz kelime ve kelime gruplarından kaçınarak yazının kolay anlaşılmasını** sağlamaktır.
- ❖ Anlatımda duruluğu sağlayan bir başka husus da **öğelerin yerli yerinde kullanıldığı cümle yapıları** kurabilmektir. Böylece okuyucu metni kolayca takip edebilecektir.

a. Duruluk

Özellikle yazmaya yeni başlayan, tecrübesiz yazarlar veya yazmaya meraklı, istekli öğrencilerimiz için, duruluk açısından dikkat edilmesi gereken önemli bir husus da **cümlelerin takip edilebilir ölçüde kısa** olmasıdır. Özensiz kurulmuş uzun cümleler, yanlışa daha açık olacağı için mümkün olduğunca uzak durulmalıdır.

Duru cümleler kurarken gerekmedikçe yabancı kelimeler kullanmamalı ve **Türkçe kelimeler** tercih edilmelidir. Kelime tercihinde **“yaşayan Türkçe”** yani herkesin anlayabildiği, benimsediği ve kullandığı kelimeler tercih edilmelidir.

a. Duruluk

Aşağıda gereksiz kelimelerden sakınılmış, Türkçenin cümle yapısına uygun, anlaşılır ve Türkçe kelimeler seçilerek oluşturulmuş duru bir paragraf örneği okuyacaksınız:

“Onur, benliğimizi duyup, sevmekten ve başkaları tarafından da iyi karşılanmasını istemekten meydana gelen bir duygudur. İnsanlarda bu duygu, varlığı korumak özlemine bağlıdır ve onun neticesidir. Vücut ve ruh sağlığımız için daima iyi şartlar istememiz bu özlemlerden ileri geliyor.”

(İbrahim Alâettin Gövsa-Çocuk Ruhu)

a. Duruluk

Bu paragrafın birinci cümlesini duru olmaktan çıkardığımızda duru bir cümlenin ne olduğunu daha iyi anlayabiliriz:

"Onur, kendi benliğimizi duyup sevmekten ve kendi benliğimizin başkaları tarafından da iyi karşılanmasını istemekten meydana getirilen bir duygudur..!"

bu cümlede altı çizili kelime veya kelime grupları ya gereksiz ya da yanlış kullanılarak anlatımın duruluğu yok edilmiştir.

b. Akıcılık

Yazının **dil ve düşünce açısından kolay anlaşılacak şekilde düzenlenmesi** akıcılık özelliğinin ortaya çıkmasını sağlar. Yazıda akıcılığın sağlanması için, bazı kelimelerin **sık sık tekrar edilmesinden, söylenişi zor kelimeler kullanmaktan ve anlamı bilinmeyen, az kullanılan kelimelerden kaçınılmalıdır.**

Yine yazının akıcı olabilmesi için **hayal, duygu ve düşüncelerin** sağlam bir mantık içerisinde birbirine bağlanması gerekir. **Birbiriyle çelişen, birbirine zıt ve konuyla ilgili olmayan cümle veya paragrafların** varlığı yazıyı akıcı olmaktan çıkarır. Bu sebeple de yazının okuyucu üzerindeki inandırıcılığı yok olur.

c. Açıklık

- ❖ Kompozisyonda açıklık *yazının veya sözün dinleyenler veya okuyucular tarafından hiçbir şüpheye düşmeden anlaşılabilmesidir*. Yazılı anlatım açısından değerlendirdiğimizde(edebi türler; *şiir, mensur şiir vb.* gibileri hariç), yazıda okunan bir cümlenin her okuyucu tarafından aynı şekilde anlaşılmasıdır. Anlatılan veya anlatılmak istenen şey okuyucular tarafından farklı anlaşılıyor ve değerlendiriliyorsa bu, yazının açık olmayan cümlelerden oluştuğunu gösterir.

c. Açıklık

Mesela, bir çocuğun kaybolan çantasının bulunduğunu ifade etmek için **“Kaybolan çocuğun çantasını dere kenarında buldular.”** diye bir cümle kursak bu cümle açık bir cümle olmaz. Çünkü bu haliyle bu cümleden **“çocuğun kaybolduğu”** algısı da çıkabilir. Hâlbuki aynı düşünceyi **“Çocuğun kaybolan çantasını dere kenarında buldular.”** şeklinde ifade etmiş olsaydık, bu cümleyi okuyan herkes kaybolanın **“çocuğun çantası”** olduğunu anlardı.

O halde anlatımımızın açık ve anlaşılır olabilmesi için kelime ve kelime gruplarını anlam ve vazifelerine göre cümle içinde yerli yerinde kullanmalıyız.

c. Açıklık

Mesela, bir çocuğun kaybolan çantasının bulunduğunu ifade etmek için **“Kaybolan çocuğun çantasını dere kenarında buldular.”** diye bir cümle kursak bu cümle açık bir cümle olmaz. Çünkü bu haliyle bu cümleden **“çocuğun kaybolduğu”** algısı da çıkabilir. Hâlbuki aynı düşünceyi **“Çocuğun kaybolan çantasını dere kenarında buldular.”** şeklinde ifade etmiş olsaydık, bu cümleyi okuyan herkes kaybolanın **“çocuğun çantası”** olduğunu anlardı.

O halde
anlam ve

Ancak bazı edebi türlerde özellikle şiir türünde anlatıma gizli anlamlar yüklemek, her okuyanda farklı bir düşünce yaratmak esas olduğu için düşünce yazılarında görmek istediğimiz açıklık özelliği bu yazılarda karşımıza çıkmayabilir.

gruplarını

d. Sadelik (Yalınlık)

- ❖ İyi bir yazılı anlatımda anlatımın **sade (yalın)** olması da önemlidir. Özellikle düşünce yazılarında **gereksiz abartmalardan, söz sanatlarından ve hamasetten** kaçınmak gerekir. Bu durum yazının ciddiyetini ve inanırılığını engelleyeceği için bu tür bir anlatımı tercih etmemek gerekir. Duygu ve düşüncelerimizi zihnimizde olduğu gibi **doğal, sade şekilleriyle, süs, gösteriş ve yapmacıktan uzak** bir şekilde ifade etmeliyiz.

e. İçtenlik (Samimilik)

- ❖ Bir yazılı anlatımın veya sözlü anlatımın inandırıcı olabilmesi için, konuşanın veya yazarın önce **anlatacaklarına kendisinin inanması** gerekir. Bunun için anlatılanların yazarın inanç ve düşüncelerine uygun olması gerekir. ***Inanmadığı şeyleri ifade eden kişi kendini zorlayacağından*** bu, anlatıma yansiyacak ve muhataplarını ikna etmeyecektir. Bu da yazılı anlatımın inandırıcı olmasını engelleyecektir.

f. Kendine Özgülük (Üslûp-Kişisellik)

Yazılı anlatımı başarılı kılan özelliklerden birisi de **kişiselliktir**. Kişisellik, *herhangi bir konuyu başkalarından farklı görerek değerlendirebilmektir*. Düşüncelerini alışlagelmiş, basmakalıp sözlerle değil, orijinal ifadelerle belirtebilmektir.

Ancak büyük yazarlar, edebiyatçılar için söylenebilen **üslûp** kişisellik çabası sonucu ortaya çıkar.

B- ANLATIM BİÇİMLERİ

Daha önceki bölümlerde taşıması gereken şartları ve özelliklerini belirttiğimiz anlatımın, anlatımın amacına, konusuna ve türüne göre çeşitli biçimleri vardır. **Kompozisyon yazan kişi bu biçimleri, onların nasıl ve nerede kullanılacağını iyi bilmeli ve buna göre davranmalıdır.**

Yazılı anlatımda kullanılan başlıca anlatım biçimleri şunlardır:

a. Açıklayıcı Anlatım (Disertasyon)

- ❖ Yazılı anlatım çalışmalarında en çok kullanılan anlatım biçimidir. *“edebiyat, felsefe veya ahlâka dair bir gerçeği ispatlamaya, atasözü veya özdeyişlerin ifade ettiği duygu ve düşünceleri belirtmeye ve her konuda açıklayıcı bilgi vermeye açıklama (disertasyon)”* denir.
- ❖ Herhangi bir konuda açıklama yapabilmek için önce konuyu iyi anlamak gerekir. Doğru anlaşılmamış bir konuda yazılacak bir açıklama yazısı inandırıcı olmayacağı gibi, yazanı da küçük düşürebilir.

a. Açıklayıcı Anlatım (Disertasyon)

Mesela *Mustafa Kemal Atatürk*'ün "**Ülkesini, yüksek istiklâlini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmalıdır.**" özdeyişini bir açıklama yazısıyla anlatmış olalım. Eğer bu yazıda konuyu "*Türklerin vatan sevgisi*", "*Türklerin bağımsızlıklarına düşkün oluşu*" gibi anlar ve düşüncelerimizi bunlar üzerinden geliştirmeye çalışırsak yazacağımız yazı amacından uzaklaşacaktır.

a. Açıklayıcı Anlatım (Disertasyon)

Mesela *Mustafa Kemal Atatürk*'ün **"Ülkesini, yüksek istiklâlini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmalıdır."** özde konuyu **"Türklerin oluşu"** gibi anlar ve yazacağımız yazı ar

*Bu düşünceler olsa olsa yazı oluşturulurken faydalanılacak yardımcı fikirler olarak kullanılabilir. Yazının konusu ise **"Türk dilinin yabancı dillerin boyunduruğundan kurtulup bağımsızlığını kazanması"** olmalıdır. Yazımızı bu konu üzerine kurduğumuz zaman faydalı ve amacına uygun bir yazılı etkinlik ortaya çıkacaktır.*

yazıda
üşkün
ışırsak

a. Açıklayıcı Anlatım (Disertasyon)

Açıklamalı anlatım özellikle **atasözü ve özdeyişlerin açıklanmasında** kullanılır. Burada özellikle atasözleri açıklanırken atasözlerinde kullanılan kelimelerin görünen anlamları değil, mecazî anlamlarını kavramamız ve düşüncelerimizi ona göre düzenlememiz gerektiğini bilmeliyiz.

“İnsan ne için yaşıyorsa, onun büyüklüğü ve önemi kadar yükselir.”

H. Wolpoole (1717-1797) İngiliz Yazarı

a. Açıklayıcı Anlatım (Disertasyon)

Açıklamalı anlatım özellikle **atasözü ve özdeyişlerin açıklanmasında** kullanılır. Burada özellikle atasözleri açıklanırken atasözlerinde kullanılan kelimelerin görünen anlamlarına göre düzenlemem

"İnsan ne iç

Mesela **"Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur."** atasözünü açıklamaya çalışırken, deve, yar (uçurum) ve bir tutam ot kelime veya kelime gruplarının mecazî olarak neyin karşılığı olduğunu bilmeliyiz. Biz bu atasözünü "deve bir tutam ot için uçuruma yaklaşırsa oradan düşer ve ölür." düşüncesi ve tespitine göre açıklarsak komik duruma düşer, alay konusu oluruz. Halbuki hepimizin de bildiği gibi bu atasözünün konusu "tamahkârlık-açgözlülük"tür. Bizim bu atasözünü açıklayan yazımızda **"açgözlü insanların küçük çıkarlar uğruna büyük tehlikelerle karşı karşıya kalabileceği"** ana düşüncesini işlememiz lazımdır.

b. Kanıtlayıcı (İspatlama Yolu ile) Anlatım

- ❖ Özellikle *makalede, bunun yanı sıra deneme, eleştiri, fıkra gibi yazılı anlatımlarda, konferans, münazara, açık oturum, tartışma* gibi sözlü anlatımlarda sıkça başvurulan bir anlatım biçimidir.

b. Kanıtlayıcı (İspatlama Yolu ile) Anlatım

Bu anlatım biçiminde amaç **okuyucuyu ve dinleyiciyi istenilen düşünce ve davranışa yönlendirmektir**. Bu anlatım biçimi ele alınan konu, düşünce ve hüküm konusunda okuyucuyu veya dinleyiciyi inandırmayı amaçlar.

Herhangi bir konuda kanıtlama biçimi anlatımın kullanılabilmesi için seçilen konunun kanıtlanmaya uygun olması, kanıtlanabilmesi için tartışmaya açık yönü ve yönlerinin olması gerekir. *Herkesin bildiği, üzerinde anlaşığı, uzlaştığı konuların tekrar hiç bilinmiyormuş gibi kanıtlanmaya çalışılması doğru değildir.*

b. Kanıtlayıcı (İspatlama Yolu ile) Anlatım

Bu anlatım biçiminde amaç **okuyucuyu ve dinleyiciyi istenilen düşünce ve davranışa yönlendirmektir.**

konusunda okuyucuyu veya c

Herhangi bir konuda kan

konunun kanıtlanmaya uygun

yönlerinin olması gerekir. He

tekrar hiç bilinmiyormuş gibi

Mesela bir münazara etkinliğinde **"su 50 derecede mi yoksa 100 derecede mi kaynar"** gibi bir tartışma konusu elbette seçilmemelidir. Herkes bilir ki su 100 derecede kaynar ve bu yüzlerce yıl önce kanıtlanmış bilimsel bir gerçektir. O halde, kanıtlama biçimi anlatımın kullanılabilmesi için, ele alınan konunun kanıtlanmaya ihtiyacı olması gereği gözden kaçırılmamalıdır.

hüküm

seçilen

önü ve

nuların

c. Özlü Anlatım

Eskilerin veciz anlatım dediği, az sözle çok şey anlatma biçimidir. Özellikle *atasözleri ve özdeyişlerde* bu anlatım biçimi hakimdir. Çünkü atasözleri ve özdeyişler **az sözle çok geniş düşünce ve yargılar** taşıyan duru ve açık sözlerdir.

c. Özlü Anlatım

Aşağıda özlü anlatıma örnek olmak üzere bazı atasözü ve özdeyişler verilmiştir:

- ❖ *"Türk kadınlarının en büyük süsü, Türk oluşlarıdır (Leydi Montegül)."*
- ❖ *"Türkçem, benim ses bayrağım (Fazıl Hüsnü Dağlarca)."*
- ❖ *"İnsan, vatanını sever, çünkü hürriyeti, rahatı, hakkı, menfaati vatan sayesinde kaimdir (Namık Kemal)."*
- ❖ *"İnsan eğitimle doğmaz, ama eğitimle yetişir (Cervantes)."*
- ❖ *"Bir insanı işgal ettiği mevki değil, göz diktiği mevki ile ölçmelidir (L. Tolstoy)."*
- ❖ *"Ne kadar yaşadığımız değil, nasıl yaşadığımız önemlidir (Bailey)."*
- ❖ *"İlim Çin'de de olsa, gidip öğreniniz (Hz. Muhammed)."*
- ❖ *"Tanrım, bana kitap dolu bir evle, çiçek dolu bir bahçe ver (Konfüçyüs)."*
- ❖ *"Zafer "zafer benimdir" diyebilenin, muvaffakiyet "muvaffak olacağım" diye başlayanın ve "muvaffak oldum" diyebilenindir.(M.Kemal Atatürk)*
- ❖ *"Çalışmak ibadetin yarısıdır (Türk Atasözü)."*
- ❖ *"Ruhun ilacı kitaptır (Japon Atasözü)."*
- ❖ *"Gençliğin kıymeti bilinse, ihtiyarlığın şikayeti az olur (Türk Atasözü)."*

ç. Tasvir (Betimleme) Yoluyla Anlatım

İnsan dışındaki canlı veya cansız bir varlığın ayırt edici özellikleriyle tanıtılmasına tasvir (betimleme) denir. Tasvir biçimi anlatım genellikle bağımsız bir tür olarak karşımıza çıkmaz, birçok türde, hikâye, roman, masal vb. sıkça başvurulan bir anlatım biçimidir.

Canlı veya cansız bir varlığın, bir olayın, manzaranın vb. tasviri yapılmadan önce mutlaka iyi bir gözlem yapılmış olmalıdır. **Dikkatlice yapılan bir gözleme dayanmayan tasvirler inandırıcı olmaktan uzak, yavan tasvirlerdir.**

ç. Tasvir (Betimleme) Yoluyla Anlatım

- ❖ Tasvir biçimi anlatım kullanılırken **gereksiz ayrıntılardan ve abartmalardan kaçınılmalıdır**. Anlatılan şey konusunda objektif olunmalı ve ele alınan varlığın benzerleriyle ortak veya ayrılan yönleri gerçekçi bir bakışla ortaya konulmalıdır.
- ❖ Tasvirde **genelden özele, bütünden parçaya** giden bir yol izlenmesi daha doğru bir tavidir. Eğer çalışma odamızın tasvirini yapacaksak bunu binanın giriş kapısından başlayıp odamıza doğru gelerek yapmalıyız.

d. Portre Yolu ile Anlatım

- ❖ Konusu insan olan tasvirlerle portre denir. Portrede amaç tasvir edilen insanın göz önünde canlandırılmasıdır.
- ❖ Portre bağımsız bir tür olarak kullanılabileceği gibi genellikle hikâye, roman, tiyatro, masal vb. gibi birçok edebi türde de sıkça karşımıza çıkar.

d. Portre Yolu ile Anlatım

Portrede (insan tasviri) başarılı olmak için şunlara dikkat edilmelidir:

- Portrede ele alınan **kişinin diğer insanlardan ayrılan yönleri ve benzerlikleri dikkatli bir gözlemlerle tespit edilmelidir.**
- Portrede objektif olunmalı, **taraf tutulmamalı ve ön yargılardan uzak durmalıdır.** Kişinin iyi ve kötü yanları beraber verilmelidir.
- Gereksiz ayrıntılardan kaçınılmalı, portrenin akıcı bir dille yazılmasına, **portrede duru cümleler kullanılmasına** dikkat edilmeli.
- İnsan tasviri sırasında herkesçe bilinen, kullanılan **basamaklıp sözlerden kaçınılmalıdır.**

d. Portre Yolu ile Anlatım

Portreler konularına göre üçe ayrılırlar:

- 1- Fizikî portre:** Kişinin sadece fiziki durumunun, dış görünüşünün betimlenmesidir.
- 2- Ruhî portre:** Tanıtılacak kişinin sadece tutum ve davranışlarının yani iç dünyasının betimlenmesidir.
- 3- Fizikî ve ruhî portre:** İnsanın iç dünyasını ve dış görünüşünün beraber betimlenmesidir.

e. Hikâye (Öyküleme-Tahkiye) Yoluyla Anlatım

- ❖ Yaşanmış veya yaşanması mümkün olayları yazılı veya sözlü olarak başkalarına aktarmaya “hikâye yoluyla” anlatım denir. Hikâye biçimi ile anlatım bağımsız bir tür olarak (*hikâye, roman, tiyatro, masal gibi*) karşımıza çıkabileceği gibi; gezi yazısı, anı, biyografi, otobiyografi, sohbet vb. gibi birçok edebi tür içinde de kullanılabilir.

e. Hikâye (Öyküleme-Tahkiye) Yoluyla Anlatım

Hikâye biçimi anlatım üç temel öge üzerine kurulur:

1- **Olay**: Hikâye biçimi anlatım, esas olarak bir olay etrafında gelişir. Olayın gelişimine göre kurgulanır. Buna bir ana olay ve bunun etrafında oluşan yardımcı olaylar da kullanılabilir. Bu anlatım biçiminde olay ve olaylar **belli bir plan ve sıra içinde** okuyucu veya dinleyiciye aktarılarak okuyucu heyecanlandırılır ve olayın bir parçası haline getirilmeye çalışılır.

e. Hikâye (Öyküleme-Tahkiye) Yoluyla Anlatım

2- **Kişi veya Kişiler:** Hikâyedeki olay veya olaylar, seçilen kişi veya kişilerin etrafında geçer. *Hikâyenin ilgi çekici olabilmesi bu kişi veya kişilerin (kahramanların) etkili ve canlı olarak tanıtılmasıyla mümkündür.* Bu sebeple hikâye biçimi anlatımda kahramanlar, sadece isimleriyle değil, bütün ayrıntılarıyla tasvir edilmeli ve okuyucu (veya dinleyici)nin zihninde canlanması sağlanmalıdır. *Hikâye biçimi anlatımda seçilen kişi veya kişiler, hikâyenin tanımına uygun günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz tipler olmalıdır.*

e. Hikâye (Öyküleme-Tahkiye) Yoluyla Anlatım

3- Yer ve Zaman: Hikâye biçimi anlatımın üçüncü temel ögesi yer ve zamandır. Hikâyenin etrafında kurulduğu olay **belli bir yerde ve belli bir zaman dilimi içerisinde** geçirilmelidir. Yer ve zaman öğeleri hikâye içerisinde yayılarak, okuyucuyu rahatsız etmeden hissettirilmelidir.

e. Hikâye (Öyküleme-Tahkiye) Yoluyla Anlatım

Hikâye biçimi anlatımın içerik planı da üç bölümden oluşur:

1- **Serim (Giriş) Bölümü:** Hikâye biçimi anlatımın **giriş bölümüdür**. Bu bölümde olay ortaya konur. Kişi veya kişiler, yer ve zaman da bu bölümde tanıtılabilir. Ancak bunlar istenirse yazının diğer bölümlerine de yayılabilir.

2- **Düğüm:** Bu bölümde okuyucunun **merak duygusu** uyandırılmaya çalışılır. Bu bölümde olay/olaylar gelişir ve okuyucuda merak uyandıracak şekle gelir.

3- **Çözüm:** Düğüm bölümünde okuyucuda uyandırılan merakın giderildiği bölümdür. Yazının **sonuç bölümüdür**. Bu bölümde okuyucunun kafasında oluşan sorunun cevapları verilerek veya ima edilerek okuyucunun rahatlaması sağlanır.

e. Hikâye (Öyküleme-Tahkiye) Yoluyla Anlatım

Hikâye biçimi anlatımın içerik planı da üç bölümden oluşur:

1- Serim (Giriş) Bölümü: Hikâye biçimi anlatımın **giriş bölümüdür**. Bu bölümde olay ortaya konur. Kişi veya kişiler, yer ve zaman da bu bölümde tanıtılabilir. Ancak bunlar istenirse yazının diğer bölümlerine de yayılabilir.

2- Düşüm: Bu bölümde olay/olaylar sona erer.

3- Çözüm: Bu bölümüdür. Yazının sorunun cevaplarıdır.

- ❖ Hikâye biçimi anlatımda **sade, akıcı bir dil** kullanılmalıdır. *Süsten, gereksiz abartmalardan ve olayın akışını bozan, okuyanın veya dinleyenin dikkatini dağıtan ayrıntılardan kaçınılmalıdır.*
- ❖ Hikâye biçim anlatımlarda genellikle, **belirli geçmiş zaman (-di'li geçmiş) ve belirsiz geçmiş zaman (-miş'li geçmiş) veya 3.şahsın (O) ağızından** anlatım tercih edilir.

ılır. Bu erildiği oluşan

f. Konuşma (Diyalog) Biçimi Anlatım

- ❖ Birçok edebi türde veya sözlü anlatım etkinliklerinde (roman, hikâye, tiyatro, masal, şiir, mensur şiir, röportaj, sohbet, açık oturum vb.) kullanılan bu anlatım biçimi **iki veya daha fazla kişinin tespit edilen bir konu üzerinde karşılıklı konuşulmasına** dayanır.

f. Konuşma (Diyalog) Biçimi Anlatım

Karşılıklı konuşma biçimi kullanılırken şunlara dikkat etmelidir:

-Konuşmalar, konuşanların *sosyal durumlarına, eğitimlerine ve kişiliklerine* uygun olmalı, okuyucuyu itmemelidir.

-Genellikle konuşanlardan *birinin daha baskın olduğu diyaloglar* sıkıcı olur. Bu olsa olsa monolog olabilir. Onun için konuşanların hepsine konuşma şansı verilmelidir.

-Uzun konuşmalarla *konu dağıtılmamalı, okuyucu veya dinleyici konudan uzaklaştırılmamalıdır.*

-Karşılıklı konuşmalarda *dil ve üslûba dikkat edilmeli, sade, açık, akıcı bir üslûp* tercih edilmelidir. Takibi zor ve anlamları geniş kitleler tarafından bilinmeyecek kelimeler kullanılmamalıdır.

g. Manzum (Şiir) Biçimi Anlatım

İnsanlık tarihinin bilinen en eski anlatım biçimi. Binlerce yıl insanlara arasında sözlü olarak yaşadıktan sonra yazıya geçirilen destan örneklerinin birçoğunda **manzum anlatım biçimi** esastır.

Ele alınan bir konunun, **ölçülü, kafiyeli veya serbest dizelerle** anlatıldığı anlatım biçimi demek olan manzum anlatım biçiminde konunun akılda daha kolay kalmasını sağlayan **renkli ve ahenkli bir anlatım** esastır. Geçmişte eğitimin de bir parçası olarak kullanılan (manzum ders kitapları gibi) bu anlatım biçimi bugün sadece güzel sanatların önemli bir kolu olan şiir türünde kullanılmaktadır.

g. Manzum (Şiir) Biçimi Anlatım

"TÜRKİSTAN

Tıyan-Şan, Kadir-Gan ufuklarından
Dinlediğim ozanlarla...
Binlerce yıldan beri söylenen destanlarla
Yine Türkistan'ı andım.

Öz yurdumu çarmıha germişler kırk yerinden
Bin yıl geçse unutmam, acımın üzerinden
Vurulan bir ceylana yanar gibi derinden
Ulu Türkistan'a yandım.

Geldi kuruldu gönlüme Ahmet Yesevî pirimiz
Osman Batur'a kadar anlattı birer birer
Ben de bütün Horasan erleriyle beraber
Yeni baştan Türkistan'a inandım.

Rüzgârlarla savrulurken sessiz-sedasız
Denizlere kavuşan ırmaklarla akarak
Uçup giden güzelim kırlangıçlara bakarak
Türkistan'ı hür sandım.

Görmeden göstermeden Taşkent'i, Buhara'yı
Urimçi'ye varmadan atsız-pusatsız
Bir başıma, yorgun-argın, kolsuz-kanatsız
Türkistan'a dost gönüller kazandım.

Tanrım, bir gün acaba diyebilecek miyim?
Vuslatın yüzüme nakışlandığı nurla
Bir komşu bahçesine uzanır gibi huzurla
Türkistan'ın toprağına uzandım."

Yavuz Bülent Bakiler-Harman

g. Manzum (Şiir) Biçimi Anlatım

“ÇOBAN ÇEŞMESİ

Derinden derine ırmaklar ağlar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi.
Ey suyun sesinden anlayan bağlar,
Ne söyler şu dağa çoban çeşmesi?

“Gönlünü Şirin’in aşkı sarınca
“Yol almış hayatın ufuklarınca,
“O hızla dağları Ferhat yarınca
“Başlamış akmağa çoban çeşmesi...”

O zaman başından aşkındı derdi,
Mermeri oyardı, taşı delerdi.
Kaç yanık yolcuya soğuk su verdi,
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi!

Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu...
Sızmadı toprağa çoban çeşmesi.

Leyla gelin oldu, Mecnun mezarda,
Bir susuz yolcu yok şimdi dağlarda.
Ateşten kızaran bir gül arar da
Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi.

Ne şâir yaş döker, ne âşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar:
Beyhûde seslenir, beyhûde çağlar
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi!...”

Faruk Nafiz Çamlıbel-Han Duvarları